

Samen voor een sociaal en leefbaar Antwerpen

beleidsaanbevelingen voor het
stedelijk beleid 2007-2012

0. INHOUDSTAFEL	1
1. SAMENLEVINGSOPBOUW ANTWERPEN STAD: WIE ZIJN WE?	3
2. GELIJKE RECHTEN ALS ANTWOORD OP ARMOEDE EN UITSLUITING	4
2.1. ARMOEDE BLIJFT	4
1. Stijging van de prijzen	4
2. Opzet sociaal infopunt	4
3. ModeM als aanvulling op sociale infopunten	5
2.2. ARMOEDE HEEFT EEN KLEUR	5
1. Alloctonen in armoedebeleid	5
2. Opvoedingsondersteuning en onderwijs	6
3. Taal-oor	7
4. Vrije tijd	8
5. Jeugdwerkloosheid	8
6. Stemrecht voor migranten	10
7. Stedelijk meldpunt racisme	11
2.3. MENSEN ZONDER WETTIG VERBLIJF: EEN NIEUWE ONDERKLASSE IN DE MAAK	11
2.4. RECHT OP WONEN ONDER DRUK	12
1. Woonbeleid algemeen	12
a. Aandacht voor verschillen in wijken en bewoners	13
b. Stedelijk debat over sociale mix en sociale verdringing	14
c. Sociaal effectenrapport	14
d. “Branding”: imago versterkende wijkontwikkeling	15
2. Private huisvestingsmarkt	15
a. Uitbreiding van het aanbod betaalbare, kwaliteitsvolle huurwoningen	15
b. Startwoning voor kwetsbare bewoners	16
c. Acties tegen huisjesmelkers	16
d. Informatieverstrekking en begeleiding op de huurmarkt	17
e. Eigenaars met een laag inkomen	17
f. Eigenaar verhuurders	18
3. Sociale huisvestingmarkt	18
a. Randvoorwaarden voor groter aanbod	18
b. Sociale huisvesting als instrument voor lokaal woonbeleid	19
c. Betere communicatie tussen huurders en verhuurders	19
d. Bewonersparticipatie en ervaringsdeskundigen	19
e. Gemeenschapsofbouw in ‘moeilijke’ complexen	20
f. Samenwerking	20

3. SAMENLEVEN IN SOLIDARITEIT ALS ANTWOORD OP POLARISERING EN SEGREGATIE	21
3.1. DIVERSITEIT ALS MARKETINGPRODUCT	21
1. Imagoversterkende projecten	21
2. Sociaal-artistieke projecten	22
3. Sociaal-cultureel verenigingsleven voor allochtonen	23
4. Overlegfora	23
3.2. SEGMENTERING TEGENGAAN DOOR GELEGENHEDEN VOOR ONTMOETING TE STIMULEREN EN TE BENUTTEN	24
1. Beleid rond sociale cohesie	24
2. Buurtwerk van Samenlevingsopbouw Antwerpen stad als experimenteerruimte	24
3. Vrijwilligerswerk werkt!	26
3.3. ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN OM BURGERS TE LATEN ONDERHANDELEN OVER REËEL BESTAANDE VERSCHILLEN	26
1. Algemeen	27
2. Buurtwerk als experimenteerruimte om te leren omgaan met conflictmaterie	27
3. Buurtvaderproject 'Samen op Straat'	27
4. TOT SLOT	28
5. CONTACTGEGEVENS	28

1. **SAMENLEVINGSOPBOUW ANTWERPEN STAD vzw:** **WIE ZIJN WE?**¹

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad is een **particuliere organisatie** met een 60-tal medewerkers die het **opbouwwerk en buurtwerk in stad Antwerpen uitvoert en coördineert**.

De twee voornaamste **financieringsbronnen** voor ons werk zijn respectievelijk het Vlaams decreet maatschappelijk opbouwwerk en het Stedenfonds. Daarnaast doen wij beroep op bijkomende middelen van het federaal grootstedenbeleid, het OCMW, e.a.

De **sleutel voor ons werk** is **actief burgerschap**. Wij activeren competenties van bewoners om problemen zelf aan te pakken en daarover te overleggen met hun omgeving en het beleid.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad doet **in vijf wijken** aan **buurtwerk en opbouwwerk**. We richten ons op die wijken waar de grootste concentratie te vinden is van maatschappelijk kwetsbare groepen. Met de buurt- en opbouwwerkteams werken we in Borgerhout, Antwerpen Noord, Deurne, Oud-Berchem en op het Kiel.

Een **team wonen** is actief **in de woonblokken van 3 sociale huisvestingsmaatschappijen**. Opbouwwerkers engageren zich in de blokken van Onze Woning op de Geelhandplaats en het Stuivenbergplein in Antwerpen Noord, in Silvertop op Kiel van de Goede Woning en in de Chicagoblokken op Linkeroever van Huisvesting CV. Verder werd er binnen het team Wonen een eerste terreinverkenning uitgevoerd over de situatie op de private woonmarkt in de wijken waar we werkzaam zijn.

Eén **team maatschappelijke dienstverlening** werkt wijkoverstijgend rond de armoedeproblematiek binnen de Marokkaanse gemeenschap en de uitwerking van het Sociaal infopunt. Met ModeM bieden we een antwoord op de nood aan intensieve ondersteuning en begeleiding van multiprobleem gezinnen.

Tenslotte zijn verschillende werkers actief binnen het buurtvaderproject **Samen op Straat**, dat werd opgezet in Antwerpen Noord, Zurenborg en Hoboken, en vanaf september 2006 gestart wordt in Borgerhout.

Met de abcd-methode kunnen we na 5 jaar 10% van de bewoners in deze wijken activeren. Momenteel nemen **12.000 bewoners van diverse socio-economische en etnische achtergrond** deel aan één of meerdere activiteiten. **4000** bewoners engageren zich als **vrijwilliger** voor Samenlevingsopbouw Antwerpen stad.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad stemt de werking af op twee grote **maatschappelijke trends**. Binnen de Strategische Planning 2005-2008 werd een programma opgezet rond enerzijds de trend **armoede en uitsluiting** en anderzijds de trend van **toenemende polarisering en segregatie** in de stad. Tegenover armoede en uitsluiting plaatsen wij het werken aan **gelijke rechten**. De trend van polarisering en segregatie vertalen we in het werken rond **solidariteit en samenleven in diversiteit**. De beleidsvoorstellen die we formuleren gaan enkel over deze twee terreinen.

---

¹ Bronnen : Voorstellingsbrochure Samenlevingsopbouw Antwerpen stad, Strategisch Plan, steekkaart, www.samenlevingsopbouw.be (doorklikken naar Antwerpen stad)

2. GELIJKE RECHTEN ALS ANTWOORD OP ARMOEDE EN UITSLUITING

2.1. ARMOEDE BLIJFT

1. Stijging van de prijzen

Vaststelling

De prijsstijgingen bij de omschakeling naar de euro en het **stijgen van de energieprijzen** maken het voor kansarme gezinnen financieel nog moeilijker. Zij ervaren meer dan andere groepen de nadelen van agressieve verkoopstechnieken, het gebrek aan klantenservice, onduidelijke informatie over energieverbruik en ingewikkelde facturen.

Aanbeveling

*We vragen dat het stadspersoneel dat deze mensen begeleidt (o.a. OCMW) **meer tijd** zou krijgen om het gehele energiedossier op te volgen en te bemiddelen bij de distributeurs.*

*De dienstverlening in verband met energie moet **toegankelijk** zijn. De overheid moet de burgers goed informeren via verschillende kanalen. We vragen dat in de uitbouw van de sociale infopunten de dienstverlening rond energie duidelijk mee wordt opgenomen.*

*Om de energiekosten voor de sociale huurders zo laag mogelijk te houden, vragen we dat de stad werk maakt van meer **energiezuinige sociale woningen** zonder dat daardoor de basishuurprijs de hoogte inschiet.*

2. Opzet sociaal infopunt

Vaststelling

Het decreet lokaal sociaal beleid heeft tot doel ervoor te zorgen dat iedereen een gelijke toegang verkrijgt tot het recht op een menswaardig leven. In het kader van dit decreet besliste de stad om sociale infopunten te ontwikkelen.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad wil dit initiatief ten volle steunen en benadrukt het belang om de juiste maatregelen te treffen zodat ook allochtone en autochtone gezinnen in armoede effectief gebruik kunnen maken van deze dienstverlening.

Aanbeveling

*We vragen dat in alle wijken waar een sociaal infopunt wordt opgezet er **structureel overleg** is met alle organisaties en diensten die werkzaam zijn in de wijk. Zo kunnen ook leemten in de werking van het sociaal infopunt sneller opgespoord en ingevuld worden.*

*Om de grote groep niet-Nederlandstaligen te kunnen helpen, vragen we om in elk sociaal infopunt **een tolk** te voorzien. Een minimale invulling van deze service vereist een goede samenwerking tussen het sociaal infopunt en de stedelijke tolk- en vertaaldienst.*

3. ModeM als aanvulling op sociale infopunten

Vaststelling

Mensen in een multiprobleem situatie kunnen vaak niet terecht in het reguliere aanbod, waar ze voor elk afzonderlijk probleem naar een andere dienst worden doorverwezen.

We vrezen dat dit zich zal herhalen binnen de sociale infopunten. Het gevaar bestaat dat de sociale infopunten te weinig tijd en middelen kunnen vrijmaken om met deze gezinnen een intensief hulpverleningstraject op te zetten.

ModeM is een onthaalwerking die hierop een antwoord kan bieden. Zij bieden deze gezinnen een totale ondersteuning voor alle problemen waarmee ze kampen en werken hiervoor samen met verschillende sectoren. Er is een grote nood aan een dergelijke aanpak. De begeleidingscapaciteit die ModeM vandaag heeft is ruimschoots onvoldoende.

Aanbeveling

*We vragen dat de **CAW's middelen** krijgen om een **wijkgericht ModeM-aanbod** uit te werken in die achtergestelde wijken waar een grote groep multi-probleem gezinnen wonen.*

2.2. ARMOEDE HEEFT EEN KLEUR

Vaststelling

Volgens de onderzoeksgroep OASeS (Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad) van de Universiteit Antwerpen leeft de helft van de allochtonen van Turkse en Marokkaanse afkomst onder de armoederisicogrens. Zo leeft 55 procent van de allochtonen van Marokkaanse herkomst en 59 procent van de Turkse allochtonen onder deze grens van minder dan 777 euro per maand². Voor autochtone Belgen ligt dat cijfer "maar" op 10 procent. Zonder aangepaste beleidsmaatregelen zal de etnisering van armoede zich verder doorzetten in de toekomst en dreigt de onderklasse in de samenleving uit te breiden.

Hoewel er heel wat parallellen zijn tussen autochtone en allochtone armoede hebben beide groepen geen voeling met elkaar. Generatiearmen beschouwen allochtone bewoners vaker als 'concurrenten'. Er is een wederzijds negatief beeld. In wijken waar achtergestelde groepen samen wonen, zorgt dit voor conflicten. In het licht van de etnische wrijvingen van de laatste jaren is dat geen aantrekkelijk perspectief. Beleidsmaatregelen dringen zich op om de allochtone armoede in de stad in te dijken.

Net als bij Belgische generatiearmen bevinden de problemen en oorzaken van armoede binnen de allochtone groepen zich op tal van domeinen. Wil men hier constructief aan werken, dan is het belangrijk op al die domeinen in te spelen.

1. Allochtonen in armoedebeleid

Vaststelling

Armoede is binnen verschillende allochtone gemeenschappen een verborgen probleem. Bijvoorbeeld binnen de Marokkaanse gemeenschap is de armoedeproblematiek moeilijk bespreekbaar. Allochtonen in armoede hebben geen structureel kanaal naar de stedelijke overheid zoals autochtone armen wel hebben in de vorm van APGA (Antwerps Platform Generatiearmen). Ook de hulpverlening en het welzijnswerk richten zich nu nog hoofdzakelijk op autochtone Belgen. Terwijl we bijvoorbeeld

² Deze procenten zijn berekend op basis van het totaal beschikbare inkomen. Er werd rekening gehouden met netto-lonen en wedden, sociale uitkeringen en bijkomende inkomens zoals huuropbrengsten, lijfrenten en interesten.
www.dspa.be/new/publicaties/demografie/rapport_5.pdf

merken dat er in Antwerpen een omvangrijke groep analfabete Berbers is die omwille van o.a. taalproblemen niet of nauwelijks aan de bak komt bij de hulpverlening.

Aanbeveling

*We vragen doorgedreven inspanningen om **allochtonen** in armoede te **betrekken in het armoedebeleid** van de stad. De armoedecel dient hiervoor versterkt te worden.*

*We vragen van de stad dat in de voorbereiding en verdere uitvoering van dit stedelijke armoedebeleid de **knowhow** en de contacten die Samenlevingsopbouw Antwerpen stad rond allochtonen in armoede in huis heeft, valoriseert en faciliteert.*

2. Opvoedingsondersteuning en onderwijs

Vaststelling

Volgens Kind en Gezin is de helft van de kinderen die in arme gezinnen opgroeien van allochtone afkomst. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad speelt hierop in dmv het project Allochtone Armoede³. De problemen die Belgische generatiearmen binnen het Vlaamse onderwijs ondervinden, doen zich nog veel keer sterker voelen bij kansarme allochtone leerlingen.

Ten eerste zijn er de problemen die veroorzaakt worden door hun **socio-economische positie**. Zij zitten financieel in moeilijkheden, zijn slecht gehuisvest en hebben vaak relationele problemen. Ouders hebben zo veel zorgen aan hun hoofd dat ze vooral bezig zijn met van dag tot dag te overleven. Het onderwijs van de kinderen en een goede ondersteuning van thuis uit worden naar de achtergrond verdrongen.

Uit een onderzoek van OASeS blijkt dan ook dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen veel meer schoolachterstand oplopen en tot vijf maal meer kans hebben om in het bijzonder onderwijs terecht te komen (25% tgo 5%).

Daarbij komt dat voor deze ouders het onderwijs nog steeds te duur is, zeker omdat het hier vaak gezinnen van 7 tot 8 kinderen betreft. Zelfs een kleine bijdrage is al vlug een onoverkomelijke kost die in concurrentie komt met andere levensnoodzakelijke uitgaven.

Ten tweede spelen de **verschillen tussen thuis- en schoolcultuur** een enorme rol.

Vele allochtone ouders zijn laaggeschoold en hebben slechts een gebrekkige kennis van het Nederlands. Hierdoor zijn zij vaak **niet in staat** hun kinderen **van thuis uit mee te ondersteunen**, terwijl uit onderzoek⁴ blijkt dat net deze leerlingen extra behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning. Het onderwijs langs zijn kant, is vooral afgestemd op leerlingen uit de **middenklasse**, waardoor kinderen uit een lagere sociaal-economische klasse minder aansluiting vinden bij het lessenpakket.

Het Vlaamse onderwijssysteem is voor de ouders nieuw en onbekend. Velen hebben een onvoldoende kennis van het **Nederlands**, waardoor schriftelijke en mondelinge communicatie met de school vaak moeizaam verloopt. Vele allochtone ouders voelen de nood om Nederlands (de schooltaal) te leren, anderen moeten nog extra gestimuleerd worden.

Een goede opleiding is de eerste opstap naar werk en daardoor veruit de belangrijkste hefboom uit de armoede, terwijl armoede net de grootste drempel vormt om een kreukloze schoolloopbaan te volgen. Er moet dus gewerkt worden aan het **bestrijden én het voorkomen van alle problemen** waarmee allochtonen systematisch geconfronteerd worden. Enkel dan kan men een verdere toename van allochtone armoede voorkomen.

³ Rapport over allochtone armoede van Ludo Horemans

⁴ Sara Op de Beeck – Universiteit Antwerpen

Aanbeveling

We vragen dat de stad allochtone ouders aanspoort om **taallessen** te volgen, aangezien ze dan beter kunnen communiceren met de school en hun kinderen thuis beter kunnen helpen met hun huiswerk. We zien hier een belangrijke rol weggelegd voor de diensten in het Atlas-gebouw.

We vragen ook dat de stad **extra middelen** investeert in organisaties (bvb. schoolopbouwwerk) die **bemiddelen** tussen allochtone ouders en het onderwijs teneinde de communicatie te verbeteren of door de ouders uit te leggen wat ze thuis kunnen doen om de schoolloopbaan van hun kinderen te bevorderen.

De stad zou allochtone ouders ertoe moeten aanzetten hun kinderen naar de **kleuterschool** te sturen. Dat kan ze doen door een informatiecampagne op te zetten. In het kleuteronderwijs leren kinderen namelijk al de eerste schoolse vaardigheden.

We vragen dat de werking van **het project 'kansen in het onderwijs'** dat zich situeert binnen het algemeen onderwijsbeleid van de stad op zoek gaat naar instrumenten om de drempels voor allochtone armen in het onderwijs weg te werken.

We sturen aan op een **structureel overleg** met het algemeen onderwijsbeleid van de stad om de onderwijsproblematiek van allochtone armen aan te kaarten en op basis van onze contacten met de doelgroep het beleid mee richting te geven.

We pleiten ervoor dat de armoedecel binnen het **lokaal overlegplatform** ook aandacht vraagt voor de armoedeproblematiek bij allochtone leerlingen.

Een verdere uitbouw van volledig **kosteloos onderwijs** voor de armste groepen.

De band tussen het beroeps- en technisch onderwijs en de bedrijfswereld moet veel nauwer aangehaald worden. Om een goede doorstroming naar de arbeidsmarkt te garanderen moeten er voldoende stageplaatsen beschikbaar zijn die kans bieden op werk. Zeker voor allochtone jongere in armoede is het belangrijk stage-ervaring te kunnen voorleggen aan potentiële werkgevers. De stad kan hier een rol spelen tegenover de Antwerpse havenbedrijven. Opleidingen dienen afgestemd te worden op de knelpuntberoepen.

3. Taal-ooR

Vaststelling

Het reguliere aanbod van Nederlandse Taallessen biedt anderstaligen weinig kansen om het Nederlands ook daadwerkelijk te oefenen. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad speelde op deze behoefte in door het opzetten van Taal-ooR. Op deze bijeenkomsten zitten anderstalige en Nederlandstalige burensamen aan tafel en voeren zij ongedwongen gesprekken in het Nederlands. Met dit aanbod vullen we een leemte in het reguliere aanbod en leggen we tevens de nadruk op de sociale functie van een taal leren.

Aanbeveling

Een goede afstemming tussen de taallessen en de conversatiegroepen lijkt ons in de toekomst onmisbaar. In het verleden organiseerde het Huis van het Nederlands reeds vormingsdagen voor vrijwilligers van Taal-ooR. We willen deze samenwerking uitbreiden tot een **permanente begeleiding** en opleiding van de **Nederlandstalige vrijwilligers door het Huis van het Nederlands**. Samenlevingsopbouw blijft hierbij instaan voor de rekrutering van zowel vrijwilligers als anderstalige

deelnemers en stelt de infrastructuur ter beschikking.

*Het aangereikte taalaanbod van de stad speelt voornamelijk in op het leren van de woordenschat en grammatica van het Nederlands. Wij vragen meer aandacht voor de **sociale functie** van het Nederlands kennen en de creatie van meer mogelijkheden om deze functie ten volle te benutten.*

4. Vrije tijd

Vaststelling

Kansarme en allochtone jongeren vinden zelden de weg naar het traditionele vrije tijdaanbod. De communicatie met de ouders verloopt vaak moeilijk, en ook het financiële aspect is soms een niet te nemen drempel. Eén van de gevolgen van de ontoegankelijkheid van het jeugdwerk is rondhanggedrag, wat door buurtbewoners vaak als overlast ervaren wordt.

Het is belangrijk dat elke jongere kan deelnemen aan het jeugdwerk. Jeugdwerk is immers dé leerschool voor de maatschappij. Het is een plek om te leren, te experimenteren of gewoon om plezier te maken.

Aanbeveling

*We vragen dat de stad een duidelijke en doordachte **visie** ontwikkelt **rond de toegankelijkheid van het Antwerpse jeugdwerk** voor kansarme en allochtone jongeren. Het lijkt ons erg belangrijk om hierbij alle actoren te betrekken die nu al succeservaringen hebben in het toeleiden van kansarme en allochtone jongeren naar het jeugdwerk. In deze optiek willen we graag de knowhow die we opdeden met ons project Mankracht & Zonen⁵ inbrengen.*

5. Jeugdwerkloosheid

Vaststelling

In maart 2006 telde Antwerpen 31.157 niet-werkende werkzoekenden, goed voor een percentage van 15,5%. Dit is bijna het dubbele van de gemiddelde werkloosheidsgraad in Vlaanderen. Bovendien is de werkloosheid in Antwerpen hardnekkig omwille van een groot percentage laaggeschoolde werkzoekenden (53%) en langdurig werkzoekenden (52%). 20% van de werkzoekenden is dan nog eens jonger dan 25 jaar.

Allochtone gezinnen die zelf voor een groot gedeelte in de armoede leven kunnen hun werkloze kinderen niet blijven opvangen. Deze jongeren willen bovendien zelf vooruit komen in het leven. Heel wat ouders zijn bekommerd over het feit dat hun kinderen andere wegen zoeken om aan geld te geraken. Deze toestand zet onze maatschappij onder druk en leidt tot een onhoudbare situatie.

We mogen niet ontkennen dat sommige jongeren een verkeerde arbeidsattitude hebben, maar de meerderheid van de allochtone jongeren heeft geen job omdat ze niet gewenst zijn op de werkvloer, omdat er racisme en uitsluiting bestaat.

Er zijn dringend maatregelen nodig om het probleem van de jeugdwerkloosheid aan te pakken.

---

⁵ Het doel van Mankracht & Zonen is kinderen een zinvolle vrijetijdsbesteding te bieden door ze onder te brengen in sport- en vrijetijdclubs. Het project responsabiliseert hiervoor de hele allochtone buurtgemeenschap. Die buurtgerichte aanpak onderscheidt Mankracht & Zonen van gelijkaardige initiatieven. Daarnaast maakt het intensieve welzijnsluik de methodiek bijzonder geschikt voor kinderen die in kansarme gezinnen opgroeien.

Aanbeveling

We vinden het erg belangrijk dat alle beleidsverantwoordelijken de **signalen van onderuit meenemen**. De ondervindingen van jongeren en hun ouders als ervaringsdeskundigen bieden een meerwaarde bij het uittekenen, opzetten en uitvoeren van beleidsplannen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad kan hierbij als een belangrijke intermediair fungeren. We zijn vragende partij om het jeugdwerkloosheidplan 'ANTWERK!' mee op te volgen en te evalueren en dit samen met de doelgroepen zelf.

Voor jongeren die daadwerkelijk met een gebrek aan arbeidsattitude zitten, zijn maatregelen nodig. We vragen dat de stad lobbyt bij het onderwijs om meer gewicht te geven aan **stages** in de opleidingen. In die zin creëer je een tewerkstellingsgericht onderwijsbeleid.

We vragen een **structureel overleg** met de dienst werk en economie van de stad om de problematiek van (allochtone) jeugdwerkloosheid aan te kaarten en op basis van de signalen die we van onderuit opvangen het arbeidsmarktbeleid van de stad mee in de goede richting te sturen.

De stad moet een **divers personeelsbeleid** blijven voeren. Ze moet hierbij voldoende stageplaatsen voorzien voor jongeren die kunnen leiden naar blijvende duurzame jobs.

De stad moet bij eigen sollicitatieprocedures ook kandidaten die 'elders verworven competenties' kunnen voorleggen kansen bieden om mee te dingen naar de functie. Hierbij willen we dat de inburgeringscursus die nieuwkomers al dan niet verplicht volgen bij het Antwerpse onthaalbureau erkend wordt als een elders verworven competentie.

Ook het vrijwilligerswerk dat mensen deden, moet in die zin meegenomen worden. We pleiten dat de stad en het OCMW **vrijwilligerswerk erkennen als een stap in een traject naar werk**. Voor vele mensen die andere kansen misten (o.a. een schooldiploma), kan dit een belangrijke aanvulling zijn op het curriculum vitae.

Vaststelling

Mensen van allochtone afkomst zijn oververtegenwoordigd in sectoren als interim-werk, de schoonmaaksector, de auto-industrie en de bouwsector. Zij hebben minder makkelijk toegang tot andere sectoren zoals handel, publieke administratie of de chemische sector. In sectoren waar weinig of geen allochtonen werkzaam zijn, moet een sociale correctie komen.

Aanbeveling

We vragen dat de stad bij de uitbesteding van haar overheidsopdrachten een **clausule opneemt om ervoor te zorgen dat bedrijven/werkgevers die in opdracht van de stad werken, er gegarandeerd een divers personeelsbeleid op nahouden, binnen de marges van de jobvereisten**.

Daarnaast vragen we ook dat de stad druk uitoefent op de havenbedrijven om hen te overtuigen een **divers personeelsbeleid te voeren**. De 'witte' bedrijven moeten overtuigd worden om bij aanwervingen aan allochtone kandidaten met dezelfde competenties als autochtone sollicitanten de voorkeur te geven.

6. Stemrecht voor migranten

Vaststelling

De wet van 19 maart 2004 voerde in ons land het lokaal stemrecht in voor niet-EU onderdanen. Mits zich te registreren voor 1 augustus 2006 kunnen zij deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober. Burgers van buiten de Europese Unie doen dus voor het eerst mee. Alle andere Europese burgers konden al stemmen bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen in 2000. Zij die nog niet konden stemmen in 2000, moesten zich ook registreren om naar de stembus te kunnen.

De officiële cijfers zijn er: 20,05% van de niet-Belgen die kiesgerechtigd zijn bij de komende gemeenteraadsverkiezingen hebben zich tijdig ingeschreven. Wat de 529.878 burgers van de Europese Unie betreft, bedraagt het resultaat 20,94%. Van de 108.617 niet-EU-burgers, die deze keer voor het eerst mogen meedoen, heeft zich 15,71% ingeschreven.

In stad Antwerpen zijn er 1.484 EU-burgers ingeschreven van de 17.854 stemgerechtigden, d.w.z. 8,31%. In totaal gaan er 2.607 EU-burgers stemmen (incl. inschrijvingen van 2000), wat neerkomt op 14,60%. Er zijn 1.791 niet-EU burgers ingeschreven van de 11.987 stemgerechtigden, d.w.z. 14,94%.

In een aantal politieke en perscommentaren werd de afgelopen weken gesteld dat de registratiepercentages vooral een weerspiegeling zijn van de politieke interesse bij de doelgroep zelf. Uit recent onderzoek⁶ blijkt dat er in de praktijk bijzonder grote verschillen zijn, waarbij een stad als Lier bijna 12 keer meer succes boekt dan een stad als Mechelen. Als interesse de enige causale factor zou zijn, dan besluiten we dat de politieke belangstelling van niet-EU-burgers in de stad Lier twaalf keer zo hoog ligt als in het vlakbij gelegen Mechelen. Deze veronderstelling is uiteraard absurd. Vandaar dat wij kunnen aannemen dat gemeentelijke kenmerken wel degelijk een invloed hebben gehad op het welslagen van de procedure. Sommige gemeentebesturen zijn blijkbaar performanter geweest in het uitvoeren van deze federale opdracht dan andere.

Het Waalse en het Brusselse Gewest verzamelden dankzij een uitgebreide informatiecampagne meer registraties dan het Vlaams Gewest, dat de optie heeft genomen een dergelijke campagne niét te organiseren. Informeren levert dus duidelijk op.

Vanaf 9 oktober 2006 loopt een nieuwe registratieprocedure, die normaliter loopt tot 1 augustus 2012. Als men de wet van 2004 op een correcte manier wil implementeren, dan is het van belang dat er extra beleidsmaatregelen genomen worden om meer stemgerechtigde niet-Belgen te overtuigen zich te registreren. De democratie kan er alleen maar wel bij varen.

Aanbeveling

*We vragen dat de stad Antwerpen blijvende inspanningen levert om stemgerechtigde niet-Belgen te **informer** en te **sensibiliser** over de modaliteiten van hun stemrecht. De stedelijke informatiefolder over het stemrecht wordt aangepast i.h.k.v. de gemeenteraadsverkiezingen van 2012. De folder moet bovendien beschikbaar zijn in verschillende talen.*

*De nieuwe stedelijke **informatiefolder** wordt systematisch **opgenomen in de dienstverlening** van de stad. De diensten in het Atlas-gebouw kunnen hierbij een cruciale rol spelen. Bij contacten (persoonlijk, briefwisseling, ...) met stemgerechtigde niet-Belgen zou systematisch een informatiefolder kunnen worden bezorgd.*

---

⁶ Marc Hooghe - KULeuven

7. Stedelijk meldpunt racisme

Vaststelling

Binnen de huidige conjunctuur zien we steeds meer een verschuiving van het rechtenverhaal naar het plichtenverhaal. Mensen worden veel meer zelf verantwoordelijk gesteld voor de situatie waarin ze verkeren. Dat 55% van de Marokkaanse bewoners onder de armoederisicogrens leeft, wijst echter op een structureel probleem, dat we niet uit het oog mogen verliezen.

Racisme is aanwezig in verschillende levensdomeinen, zoals onderwijs, arbeid, huisvesting⁷ en vrije tijd. Racisme is daardoor één van de voornaamste redenen waarom veel allochtone bewoners in een negatieve spiraal terechtkomen. De aanpak van uitsluiting en het opvangen en opvolgen van signalen is een belangrijk werkpunt voor een stad als Antwerpen.

Aanbeveling

*De stad moet werk maken van een **stedelijk meldpunt racisme** om zo snel mogelijk signalen te kunnen opvangen en er op een gepaste wijze te kunnen op reageren.*

2.3. MENSEN ZONDER WETTIG VERBLIJF: EEN NIEUWE ONDERKLASSE IN DE MAAK

Vaststelling

Volgens onderzoekers⁸ is momenteel tien procent van iedereen die België binnenkomt clandestien en deze groep wordt steeds groter. Godfried Engbersen van de Vrije Universiteit Rotterdam berekende dat 1 tot 2 procent van de bevolking in West-Europa illegaal is. In grote steden is dat zelfs 5 tot 10 procent.

De mogelijkheden om legaal in België te geraken worden beperkt, waardoor steeds meer mensen illegaal binnenkomen. Men kan stellen dat de asielprocedure en de Conventie van Genève gebruikt worden om de arbeidsmigratie tegen te gaan. Aan de andere kant zitten we wel met een arbeidsmarkt die gretig gebruikt maakt van illegale zwartwerkers. Het spreekt voor zich dat we hierdoor arbeidsmigranten zullen blijven aantrekken.

We willen niet pleiten voor open grenzen. Dat kan onze welvaartstaat niet aan en zou een verdere ondermijning van de financiering van de sociale zekerheid inhouden.

We willen er wel op wijzen dat migratie een natuurlijk fenomeen is dat niet te beheersen valt, maar wel te beheren. De aanwezigheid van mensen zonder wettig verblijf is een feit. Het is de taak van de overheid dat te erkennen en een **realistisch en pragmatisch opvangbeleid** te creëren voor deze mensen die al in onze steden wonen. Een aantal basisrechten, waaronder onderwijs, elementaire medische zorg en sociaal-juridische bijstand, gelden voor iedereen.

De beeldvorming die zowel media als politiek ophangt van mensen zonder wettig verblijf, is bijzonder negatief. Maar al te vaak worden zij afgeschilderd als regelrechte criminelen. Een bepaald segment van hen zit ook daadwerkelijk in de criminaliteit. Het overgrote deel echter heeft geen statuut en schakelt noodgedwongen over op overlevingsstrategieën. Ze belanden in hun 'struggle for live' in het zwartwerk of kloppen aan bij de hulpverlening waardoor de druk op particuliere welzijnsorganisaties enorm stijgt.

Het beleid rond 'illegalen' kuist nu vooral de problemen op: meer mensen zonder wettig verblijf oppakken, meer mensen vastzetten in gesloten centra, meer gesloten centra uitbouwen en meer mensen gedwongen naar hun thuisland terugsturen. Men wil de indruk creëren dat met dit uitwijzingsbeleid alle problemen opgelost kunnen worden. Daar verzetten we ons tegen. Een humaan uitwijzingsbeleid kan voor ons, mits er daarnaast ook een beleid komt dat rekening houdt met die

⁷ zie 3. Wonen

⁸ Johan Wets – HIVA

mensen die niet meer terug kunnen naar hun land van herkomst. Veel van die mensen zonder wettig verblijf kunnen – om administratieve en humanitaire redenen – niet meer terug naar hun thuisland. Anderen zijn ondertussen geïntegreerd in de Belgische samenleving of ze zijn te ziek om terug te keren.

Het is belangrijk dat de schemerzone waarin mensen zonder wettig verblijf zich bevinden, draaglijk wordt. In hun eigen belang, maar ook omwille van de leefbaarheid in onze stad. Doen we dit niet, dan dreigt de onderklasse in onze samenleving groter te worden.

Aanbeveling

*We vragen in de eerste plaats een **erkenning** van het bestaan van de **schemerzone** waarin mensen zonder wettig verblijf zich bevinden. Het probleem moet **bespreekbaar** gemaakt worden om effectief beleidsmaatregelen te kunnen nemen en een degelijk opvangbeleid te kunnen organiseren.*

*We staan achter een **sanctionerend beleid** tegen die groep van mensen zonder wettig verblijf die overlast bezorgen en criminele feiten plegen zonder dat dit uitmondt in een opjaagbeleid (controles op tram, deur aan deur bezoeken, ...).*

*Daarnaast willen we dat er een **opvangbeleid** wordt uitgestippeld volgens de wettelijke marges. Er moeten meer middelen vrijgemaakt worden voor noodopvang van mensen zonder wettig verblijf. Dit is de enige manier om te vermijden dat zij op de particuliere huisvestingsmarkt in de huisjesmelkerij terechtkomen. Verder moet het recht op onderwijs, medische zorg en sociaaljuridische bijstand gegarandeerd worden. Binnen de contouren van het nieuwe lokaal sociaal beleid moeten mensen zonder wettig verblijf brede toegang tot het dienstverleningsaanbod hebben teneinde hun basisrechten te kunnen garanderen.*

Vaststelling

De laatste jaren zien we een toename van het aantal mensen zonder wettig verblijf die beroep doen op Samenlevingsopbouw Antwerpen stad. Het buurt- en opbouwwerk biedt hen de kans hun isolement te doorbreken en zichzelf beter te ontplooiën binnen onze samenleving. Vanuit een pragmatische visie (ze leven nu eenmaal in de wijken waar we actief zijn) geven we deze mensen een plaats als deelnemer, maar ook als vrijwilliger. Mensen zonder papieren participeren op die manier aan de maatschappij en vormen sociale netwerken in de stad waar ze wonen. We zijn ervan overtuigd dat op deze manier de overlevingsstrategieën van mensen zonder wettig verblijf binnen een acceptabele sfeer blijven. We beseffen dat we volgens de huidige regelgeving risico's lopen aangaande verzekeringen en het informele tewerkstellingscircuit.

Aanbeveling

*We vragen dat de stad lobbyt bij de federale overheid om ervoor te zorgen dat het **vrijwilligerswerk** dat mensen zonder wettig verblijf uitvoeren in sociaal-culturele organisaties door de RVA niet wordt aanzien als zwartwerk.*

2.4. RECHT OP WONEN ONDER DRUK

1. Woonbeleid algemeen

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad is al vele jaren actief rond het thema wonen. Niet als projectontwikkelaar, maar vanuit het potentieel van bewoners en wijken. Het team wonen is voornamelijk bezig met samenlevingsproblemen binnen de sociale huisvesting en heeft dit jaar een eerste terreinverkenning gedaan op de private huurmarkt.

a. Aandacht voor verschillen in wijken en bewoners

Vaststelling

De rentevoeten stonden de laatste jaren historisch laag en **kooprijzen** gingen de hoogte in, waardoor veel eigenaars van huurpanden in de verleiding kwamen hun woning te verkopen. Dit zorgt op de private huurmarkt voor een daling van het aanbod en een stijging van de **huurrijzen**. Iedereen voelt dit, maar vooral kleine verdieners komen hierdoor in problemen. Zij kunnen voor een zelfde huurprijs niet meer aan de zelfde kwaliteit huren en komen terecht in de slechtst onderhouden panden of in handen van huisjesmelkers. In de wijken waar we werken, merken we een steeds grotere **marginalisering** van de huurders.

Deze tendens heeft tot gevolg dat steeds meer mensen beroep doen op de **sociale huisvesting**. De wachtlijsten zijn lang. Het huidige aanbod is te klein en bovendien onvoldoende afgestemd op grote gezinnen.

Een tweede verschijnsel is het grote verschil en de complementariteit tussen de types van woonwijken binnen de stad. Antwerpen Noord beschouwen we als een **doorgangswijk** voor zowel de lagere als de hogere sociaal-economische klassen. Nieuwkomers, generatiearmen en jonge tweeverdieners beginnen er aan hun wooncarrière, respectievelijk in goedkope appartementen van slechte kwaliteit en in de grotere, maar relatief goedkope herenhuizen. Naargelang hun inkomen toeneemt, verhuizen de lagere sociaal-economische klassen naar betere woningen met meer comfort, gelegen in andere straten of andere buurten. In deze doorgangswijken zien we dat ook jonge tweeverdieners na een tiental jaar opnieuw hun huis verkopen. Aantrekkelijke herenhuizen zijn in Antwerpen Noord schaars, we vinden er vooral kleinere arbeiderswoningen. De buurt blijft met andere woorden een zelfde publiek aantrekken, waardoor de sociaal-economisch hogere klassen ervoor kiezen naar een 'betere' buurt te verhuizen en hun vorige huis doorverkopen aan nieuwe, jonge tweeverdieners.

Naargelang het type huizen en de bewoners die erdoor aangetrokken worden, onderscheiden we twee types van **woonwijken**. Enerzijds gaat het over wijken met kleine woningen van lage kwaliteit en met weinig comfort. In deze wijken vinden we overwegend mensen met een lagere sociaal-economische positie. Traditioneel zijn dit wijken waar de Belgische arbeiders zich vestigden. De nieuwe inwijkelingen zijn "nieuwe Belgen" of mensen van allochtone afkomst. De sociaal-economische status van de wijk blijft dus min of meer hetzelfde, maar de kleur is gewijzigd. Anderzijds heb je buurten waar jonge tweeverdieners kopen en zich blijvend vestigen, zoals Zurenborg en verschillende delen van Borgerhout. Deze wijken maken een **conjunctuurbeweging**. Grote herenhuizen, met tuin en hoge plafonds zijn voor hen aantrekkelijk. Omwille van de oudere eigenaars, werden zij niet meer onderhouden en zijn ze in waarde gedaald. De nieuwe eigenaars renoveren en herstellen, waardoor het huis weer in waarde stijgt. Wanneer dit op grote schaal gebeurt, dan zien we dat ook de omgeving opnieuw aantrekkelijker wordt voor gelijkaardig publiek. Wanneer zij ouder worden, herhaald het hele proces zich opnieuw.

Het beleid van de stad richt zich vooral op het aantrekken van jonge tweeverdieners. Stadsvernieuwing wordt vaak gezien als het "opwaarderen" van wijken. Men gaat uit van een onlosmakende band tussen het patrimonium en de bevolkingssamenstelling: als men het patrimonium van de wijk verbetert, dan volgt de samenleving vanzelf én verdwijnen de sociale problemen.

Men probeert dit proces ook op gang te brengen in de doorgangswijken, die voor de stad en haar bewoners momenteel een heel andere functie hebben. **Het woonbeleid mag niet eenvormig gericht zijn op het aantrekken van tweeverdieners, maar moet rekening houden met de verschillende types wijken, hun functies en hun nood aan gedifferentieerde aanpak.**

Aanbeveling

*Vanuit deze ervaringen stellen we dat een stad **een éénduidig en samenhangend woonbeleid** nodig heeft met aandacht voor de sociale én private woningmarkt. Het is belangrijk dat een stedelijk woonbeleid en de stedelijke ontwikkelingsplannen (ruimtelijk structuurplan) zich niet toespitsen op het homogeniseren van woonwijken, maar dat men rekening houdt met verschillen tussen wijken en het*

woonbeleid daaraan aanpast. Geen eenzijdige opwaardering tot middenklasse wijken.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad wil de **specifieke functies van bepaalde wijken versterken** en het potentieel van de buurt én de bewoners ondersteunen.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor een **woonaanbod op maat van bewoners**. Het woningaanbod moet niet overal voldoen aan dezelfde kwaliteitsnormen, we pleiten voor gradaties in het aanbod naargelang de nood van bewoners en hun financiële mogelijkheden.

b. Stedelijk debat over sociale mix en sociale verdringing

Vaststelling

Sociale mix wordt vaak als toveroplossing naar voor geschoven. Politieke verantwoordelijken zijn er vaak van overtuigd dat er een onlosmakende band is tussen een sociale/etnische mix en opwaartse sociale mobiliteit.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad steunt dit, en ziet eveneens een potentieel om in een sociale en etnische mix te evolueren naar een leefbaar samenleven.

Vanuit de praktijk stellen we echter vast dat hier ook een gevaar in schuilt. Verschillen kunnen evengoed vergroten en ontaarden in samenlevingsconflicten. Ondersteunende en begeleidende maatregelen zijn noodzakelijk om een mix als kans te benutten.

Aanbeveling

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad wenst een **debat over “sociale” mix**: hoe wil men dit bewerkstelligen, wat is de juiste schaal, het juiste niveau om te mixen, ... We willen – samen met de bewonersgroepen – betrokken worden in dit debat. Wij pleiten ervoor om sociale mix te bekijken op **stedelijk niveau** en niet enkel op wijkniveau (niet enkel zorgen dat er meer begoede groepen verhuizen naar “mindere” buurten, maar dat ook minder begoede bewoners verhuizen naar “betere” buurten).

Ook binnen de Sociale Huisvestingsmarkt moet hier rationeel over worden nagedacht. Het is belangrijk een grondig debat te voeren over toewijzingscriteria en spreiding/concentratie van kwetsbare bewoners, vooraleer het stadsbestuur over gaat tot acties.

c. Sociaal effectenrapport

Vaststelling

Ingrepen in het openbare domein, nieuwe bouwprojecten en de huidige idee van stadsvernieuwing zorgen vaak voor sociale verdringing van maatschappelijk kwetsbare groepen.

Aanbeveling

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor het opmaken van een **sociaal effecten rapport** voorafgaand aan de uitvoering van ingrijpende infrastructuurwerken.

We pleiten voor de aanwezigheid van bewonersgroepen – ook de meer kwetsbare - op de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening om hun stem te laten meetellen.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad kan deze groep mensen ondersteunen.

d. “Branding”: imago versterkende wijkontwikkeling

Vaststelling

Verschillende wijken in Antwerpen, waaronder Antwerpen Noord, Linkeroever en Oud-Borgerhout, kampen met een negatief imago. De slechte fysieke structuur van de wijk wordt gelijk geschakeld met een negatieve sociale structuur. Met andere woorden: de negatieve beeldvorming van de wijk straalt af op de mensen die er wonen. Er wordt gesproken over imagoverlagende winkels, enz.

Aanbeveling

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit ervoor om het imago van wijken te versterken en om het “negatief imago” als een potentie te zien en om te buigen naar een positief imago of merk. Geef elk woongebied een eigen identiteit (bv. De etnische winkelstraten niet zien als imagoverlagend, maar als een potentiële trekpleister).

2. Private huisvestingsmarkt⁹

a. Uitbreiding van het aanbod betaalbare, kwaliteitsvolle huurwoningen

Vaststelling

Hoger¹⁰ haalden we reeds aan dat er een stijgend tekort is aan betaalbare en kwaliteitsvolle huurwoningen. Het zijn voornamelijk de betere huurwoningen die nu verkocht worden, waardoor vooral woningen van slechtere kwaliteit overblijven. Door het schaarser aanbod hebben verhuurders bovendien de mogelijkheid kieskeuriger te zijn in hun keuze van huurders. We stellen vast dat ze liever verhuren aan jonge mensen die beschikken over een vast loon dan aan burgers die moeten rondkomen met een vervangingsinkomen of aan mensen met een ‘vreemde’ naam. Racisme is een bestaand probleem op de private huurmarkt.

Aanbeveling

*Een mogelijke oplossing voor de problemen van kwetsbare groepen op de private huurmarkt is het **uitbreiden van het patrimonium van de sociale verhuurkantoren**. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor een betere samenwerking van de lokale overheid met de sociaal verhuurkantoren.*

- Door het ondersteunen van een bekendmakingsprogramma bij eigenaar-verhuurders*
- Door het bieden van fiscaal voordeel aan eigenaars die toetreden tot het ASVK*
- Door renovatiepremies te koppelen aan verhuur via het ASVK*
- Door stedelijke faciliteiten en subsidies voor het renoveren van woningen*

*Naar analogie met de immodatabank zou een databank voor huurwoningen moeten worden opgemaakt. Dit kan de **huurmarkt** meer toegankelijk en vooral meer **transparant** maken. Huurders zonder internet worden dan in de woonwinkel geholpen.*

⁹ We sluiten ons ook aan bij het memorandum van het Antwerps Platform Generatiearmen

¹⁰ 1. Algemeen woonbeleid – a. aandacht voor verschillen in wijken en bewoners

Verplichte conformiteitattesten kunnen een belangrijke hefboom zijn voor het verbeteren van de kwaliteit van het woningaanbod. De stedelijke woondienst onderzoekt op welke wijze eens stedelijke overheid dergelijke attesten kan opleggen aan verhuurders.

Bij **plagen van ongedierte** (bvb. faraomieren) moet de stad een coördinerende rol spelen. De aanpak van een dergelijke plaag moet op buurniveau gebeuren. De stad kan raamcontracten afsluiten met firma's zodat de prijs wordt gedrukt, een afbetalingsplan of tussenkomst van het OCMW voorzien voor mensen met een moeilijke financiële situatie, in kaart brengen van huizen die moeten behandeld worden, informatie verstrekken, ...

b. Startwoning voor kwetsbare bewoners

Vaststelling

Gezien hun precaire situatie zijn nieuwkomers en kansarmen aangewezen op de secundaire huisvestingsmarkt. Woningen waar asielzoekers, illegalen, uitgeprocedeerden, en ook meer en meer kansarme Belgische gezinnen in terecht komen, zijn vaak te klein, te duur, bouwvallig, niet onderhouden of zelfs onbewoonbaar.

In Nederland probeert men deze situaties zo veel mogelijk te vermijden door het aanbieden van eenvoudige, maar kwaliteitsvolle woningen waar nieuwkomers in opgevangen worden tot ze een huis hebben gevonden. Op deze manier komen ze niet in een spiraal van slechte huisvesting en schulden terecht, maar kunnen ze op een menswaardige manier starten aan hun wooncarrière.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit ervoor om een aantal woningen te voorzien als **startwoning** voor kwetsbare bewoners.*

c. Acties tegen huisjesmelkers

Vaststelling

De stedelijke woondienst maakt werk van de ongeschiktheids- en onbewoonbaarheidsverklaringen. Deze acties moeten zeker volgehouden worden, zonder dat de huurders er het slachtoffer van worden. Het belangrijk dat de zittende huurders begeleid worden bij de opvolging van het dossier, dat er voldoende mogelijkheden voor noodopvang worden voorzien én dat er begeleiding is bij het zoeken naar een nieuwe huurwoning.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor het **verhogen van controles** op de bewoonbaarheid en op de toepassing van de reglementering van gemeubelde kamers. Huurders moeten voldoende begeleid worden bij de opvolging van het dossier.*

*Er moeten voldoende mogelijkheden voor **herhuisvesting** worden voorzien en de betrokkenen moeten goed begeleid worden bij het zoeken naar een nieuwe woning..*

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor voldoende **transitwoningen** voor mensen die uit huis gezet worden.*

d. Informatieverstrekking en begeleiding op de huurmarkt

Vaststelling

Adviezen van de huurdersbond en van woonwinkels gaan soms verloren wanneer mensen niet begeleid doorverwezen worden. Vele bewoners kennen hun rechten niet en zijn slecht geïnformeerd over de woonmarkt.

Aanbeveling

In de werkingen van de woonwinkels worden **woonloketten** voorzien met extra aandacht voor huurders:

- Aanbieden van informatie over de huurmarkt
- Informatie over huursubsidies en begeleiding bij de aanvraag en opmaak van het dossier
- Informatie over sociale woningen en ondersteuning bij de inschrijvingen
- Centrale inschrijving sociale huisvestingsmaatschappij
- Woonbegeleiding

De **huurdersbond** krijgt **stedelijke middelen** om de begeleiding van kwetsbare groepen op te nemen.

De **CAW's** krijgen middelen om woonbegeleiding op de private woningmarkt op te nemen (cfr. Woonbegeleiding binnen de sociale huisvestingsmaatschappijen).

e. Eigenaars met een laag inkomen

Vaststelling

Vele kwetsbare gezinnen worden noodkopers omdat ze geen gepaste én betaalbare woningen vinden op de private huurmarkt. Het geld dat ze zouden uitgeven aan de maandelijkse huur, gebruiken ze in dat geval voor de afbetaling. Ze houden geen budget over om de aangekochte woning te renoveren en te onderhouden.

Binnen de reglementering van het huidige premiestelsel mbt woningverbetering wordt men bovendien verplicht om alle facturen vooraf zelf te betalen voor ontvangst van de subsidie. Voor mensen met een bescheiden inkomen is dit een serieus probleem. Bovendien moeten de werken uitgevoerd worden binnen een bepaalde termijn. Voor zij die de renovatiewerken willen spreiden a rato van de beschikbare middelen en de beschikbare tijd wordt de premie ontoegankelijk.

De administratieve voorwaarden om in aanmerking te komen voor dergelijke premies is vaak ingewikkeld. Het hele premiestelsel is niet op maat van minder goeude mensen. Ook hier maken net zij meer kans dan anderen om uit de boot te vallen.

Aanbeveling

We vragen **bijzondere aandacht voor eigenaars met een laag inkomen**

- Informatie over renovatiepremies via de woonwinkel
- Premiestelsel gebruiksvriendelijker maken voor mensen met bescheiden inkomens
- Snelle uitbetaling van de premies

f. Eigenaar verhuurders

Vaststelling

Voor eigenaar verhuurders is het niet altijd aantrekkelijk om te investeren in hun woningen omdat er geen return komt via de huurprijs. Daardoor blijft de kwaliteit op de private huurmarkt laag. Via de stedelijke saneringspremies (het saneringscontract) krijgen eigenaar verhuurders een premie wanneer zij hun woning renoveren en nadien verhuren aan een sociale prijs.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad staat achter het verder zetten/ uitbreiden van **premiestelsel** om eigenaars aan te zetten tot het verbeteren van hun woning **in ruil voor een verhuurengagement**.*

*We stellen voor om de toegelaten **huurprijzen** na renovatie te **beperken** tot de bedragen die in aanmerking komen voor huursubsidie en / of samen te werken met een sociaal verhuurkantoor. De premie wordt enkel toegekend voor het type woningen waar een tekort aan bestaat: appartementen met slaapkamers. Studio's zijn er genoeg op de markt.*

*Er wordt – meer – **controle** uitgevoerd op de werkelijke verbetering van de woning.*

3. Sociale huisvestingsmarkt

Vaststelling

Het aanbod van de sociale huisvestingsmaatschappijen kan niet voldoen aan de stijgende vraag. De stijging van de sociale huurprijzen, o.a. door renovatiewerken aan bestaande blokken, zorgt ervoor dat de meest kwetsbare kandidaten aangewezen zijn op de secundaire woningmarkt of terecht komen in gettoblokken. In deze blokken bevindt zich een smeltkroes van bewoners, wat zorgt voor samenlevingsproblemen en leefbaarheidconflicten. Vanuit onze ervaringen binnen de sociale huisvesting doen we hieromtrent verschillende aanbevelingen.

a. Randvoorwaarden voor groter aanbod

Vaststelling

Wil men een groter aanbod van betaalbare en kwaliteitsvolle sociale woningen creëren, dan moet voldaan worden aan enkele randvoorwaarden.

Aanbeveling

• Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor de **uitbreiding van het aanbod** door te bouwen op **beschikbare gronden**. Hierbij denken we aan oude stedelijke schoolgebouwen, het verkrijgen van geschikte gronden via ruiloperaties, enz.

• Bij **nieuwe bouwprojecten** zou de stad een **verplicht percentage sociale woningen** moeten integreren. Bovendien moet men die maatregelen treffen opdat die inplanting ook effectief mogelijk en draaglijk wordt. Hierbij denken we aan het voorzien van betaalbare winkels, publieke open ruimte, voldoende sociale voorzieningen, enz.

• Tenslotte heeft Stad Antwerpen als taak **politiek druk** uit te oefenen op de **Vlaamse overheid en de besturen van lokale sociale huisvestingsmaatschappijen**. Hierbij denken we respectievelijk aan aandacht binnen de Vlaamse wooncode en het Sociaal huurbesluit voor voldoende betaalbare woningen, en het bekomen/behouden van voldoende betaalbare woningen binnen de sociale huisvesting.

b. Sociale huisvesting als instrument voor lokaal woonbeleid

Aanbeveling

*De regie voor sociale huisvesting zit te veel versnipperd onder de verschillende huisvestingsmaatschappijen. Voor een goede afstemming van vraag en aanbod, is een meer **centrale regie** noodzakelijk.*

*Hierbij aansluitend dient de **samenwerking** tussen de Antwerpse sociale huisvestingsmaatschappijen bevorderd te worden. Daarmee doelen we op*

- Een centraal kandidatenregister voor het verkrijgen van een sociale woning*
- Een verdergaande samenwerking tussen de technische diensten*
- Overleg tussen de directies: planningsraad en coördinatieraad*

Eventueel moet men denken aan een mogelijke fusie.

*Binnen de raden van beheer en de directiecomité's van de sociale huisvestingsmaatschappijen moeten **gemotiveerde en deskundige vertegenwoordigers** aangeduid worden. Deze vertegenwoordigers moeten toegang krijgen tot permanente vorming en informatie én een permanente communicatie met de beheerders.*

c. Betere communicatie tussen huurders en verhuurders

Vaststelling

Huurders van sociale huisvestingsmaatschappijen vinden voor hun bemerkingen en signalen niet altijd een kanaal naar de verhuurder toe. Ook omgekeerd komt de informatie vaak moeilijk door. Maatregelen tot een betere communicatie tussen huurders en verhuurders zijn noodzakelijk.

Aanbeveling

*We pleiten voor een **aangepast onthaal** voor nieuwe huurders, met bijzondere aandacht voor de taalmoeilijkheden.*

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor de uitwerking van een **vormingsaanbod** m.b.t. klantvriendelijkheid en omgang met allochtone huurders **voor het personeel** van sociale huisvestingsmaatschappijen.*

*Men moet **bemiddeling** voorzien **bij conflicten** tussen lokale sociale huurdergroepen en sociale huisvestingsmaatschappijen.*

d. Bewonersparticipatie en ervaringsdeskundigen

Vaststelling

Stad Antwerpen kan op verschillende manieren werk maken van het stimuleren van bewonersparticipatie en het integreren van de ervaringsdeskundigheid van sociale huurders in het lokaal woonbeleid.

Aanbeveling

Stad Antwerpen moet werk blijven maken van **bewonersparticipatie** door:

- PASH te blijven ondersteunen
- PASH als lid van de planningsraad en de coördinatieraad te behouden
- Stedelijke subsidies voor lokale sociale huurdersgroepen te voorzien
- Infrastructuur van de stad ter beschikking te stellen van lokale sociale huurdersgroepen
- Binnen de sociale huisvesting treffen we diverse doelgroepen aan die bijzondere aandacht verdienen. Wil de stad efficiënt kunnen inspelen op problemen die zich met deze groepen voordoen, is het van belang beroep te doen op **externe deskundigheid**: Samenlevingsopbouw Antwerpen stad, het integratiewerk, PASH-A en PASH-RechtOp.
- Stad Antwerpen heeft als taak het **vrijwilligersinitiatief van sociale huurders te stimuleren** via bijvoorbeeld Opsinjoren of de convenant met Samenlevingsopbouw Antwerpen stad.

e. Gemeenschapsopbouw in 'moeilijke' complexen

Vaststelling

Gemeenschapsopbouw in moeilijke complexen is noodzakelijk, maar mag niet volledig ten laste liggen van de sociale huurders. De kerntaak van een sociale huisvestingsmaatschappij is het verhuren van betaalbare sociale woningen. Hieraan gekoppeld dienen zij een kwaliteitsvolle dienstverlening op maat van bewoners aan te bieden. Gemeenschapsopbouw of leefbaarheidsprojecten worden beter uitbesteed aan particuliere organisaties, in convenant met de stad en de huisvestingsmaatschappijen. Op die manier vallen de kosten niet ten laste van de huurders.

Aanbeveling

- **Opbouwwerkers / buurtwerkers** (in convenant met de stad) kunnen bewoners mee blijven ondersteunen
- Via OCMW's en CAW's kan **woonbegeleiding** georganiseerd worden.
- Stad Antwerpen moet meer werk maken van het **subsidiëren van leefbaarheidsprojecten** van bewonersgroepen en particuliere organisaties.

f. Samenwerking

Vaststelling

De sociale huisvesting heeft binnen onze samenleving een erg negatief imago. Door de krachten van alle partijen te bundelen kan er gewerkt worden aan het opkrikken van dit beeld.

Aanbeveling

Sociale huurders(groepen), PASH en PASH-A, PASH-RechtOp, de sociale huisvestingsmaatschappijen en de Vlaamse overheid kunnen de krachten bundelen en samenwerken aan een positiever imago van de sociale woonblokken. Hierbij denken we aan:

- campagnes via de pers
- centraal informatiepunt voor kandidaat-huurders (woonwinkels)
- organiseren van 'de dag van de sociale huurder'

3. SAMENLEVEN IN SOLIDARITEIT ALS ANTWOORD OP POLARISERING EN SEGREGATIE

De tweede maatschappelijke trend waar Samenlevingsopbouw Antwerpen stad invloed op wil uitoefenen betreft de toenemende segregatie en polarisering tussen bevolkingsgroepen in de samenleving.

Vaststelling

Diversiteit is een realiteit in onze samenleving, maar deze realiteit is niet geaccepteerd.

In tijden van schaarste worden mensen concurrenten (o.a. op de arbeidsmarkt) en zoeken ze een zondebok. Eén van de belangrijke gevolgen is een stijgende segregatie tussen bevolkingsgroepen en toenemende spanningen in wijken waar deze mensen samenleven.

Allochtone jongeren komen op verschillende domeinen in aanraking met sociale uitsluiting. Velen onder hen verliezen de moed en raken gefrustreerd. Dit uit zich bij sommigen in wangedrag en overlast. Het probleem is dat dit gedrag van enkelingen al te snel veralgemeend wordt en leidt tot wij-zij denken en verdere polarisering.

Anderzijds kunnen de levenswijzen van mensen zo verschillen, dat conflicten in woonblokken, op straat, of op pleinen haast onvermijdelijk zijn. Het verschillend gebruik van open ruimte is hier één van.

Ook de **impact van de internationale politiek op lokale gemeenschappen** stijgt. De dagelijkse beelden en discussie op de media verhitten de gemoederen en sleuren mensen mee in een polarisering en verharding van standpunten. In de media wordt de nadruk zeer sterk gelegd op de religieuze grond die mensen verbindt en onderscheidt. Deze groepen (en dan heeft men het voornamelijk over christenen en moslims) komen meer en radicaler tegenover elkaar te staan.

Een gevolg van dit alles is de **verzuring in de wijken**. Mensen klagen veel. Zij hebben een dalend vertrouwen in de overheid. Vele bewoners raken gefrustreerd over beloftes die regeringen maken, maar die niet worden nagekomen. Het ongenoegen in het gevoerde beleid, plus de angst omwille van de negatieve economische conjunctuur, zorgen mee voor een negatief klimaat. Het **veiligheidsdenken domineert** langzaam het sociale denken.

Algemene aanbeveling

*Het hanteren van de diversiteit in de samenleving, gecombineerd met de achterstellingproblematiek, is niet gemakkelijk en vergt inspanningen. Het is voor de stad één van de uitdagingen om die **diversiteit als kans** aan te grijpen om een leefbare samenleving in de toekomst te garanderen.*

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad stelt een **strategie op drie niveaus** voor:*

- 1. Marketing van de diverse samenleving: de positieve boodschap.*
- 2. Segmentering tegengaan door gelegenheden voor ontmoeting te stimuleren en benutten.*
- 3. Ondersteunende maatregelen om burgers te laten onderhandelen over reëel bestaande verschillen.*

Met middelen uit het stedenfonds – en andere fondsen – is Samenlevingsopbouw Antwerpen stad actief op deze drie niveaus.

3.1. DIVERSITEIT ALS MARKETINGPRODUCT

1. Imagoversterkende projecten

Het is een kunst om diversiteit als rijkdom voor de stad te verkopen. De stad neemt hiertoe al een resem initiatieven zoals de zomer van Antwerpen en 't winkelend Noord.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad is geen naïeve club positivo's. Wij zijn niet blind voor de moeilijkheden die gepaard gaan met samenleven in diversiteit. Daarom zijn de imagoversterkende projecten voor ons enkel voorwaardenscheppend: wij willen op deze manier het draagvlak voor de volgende niveaus versterken.

Algemene aanbeveling

*Vanuit het sociaal beleid en het cultuurbeleid moeten **positieve, imagoversterkende initiatieven** in het openbaar domein verder gezet worden. Hier denken we aan de initiatieven van Zomer van Antwerpen, muziek in de wijk, winkelmanagement, etc.*

*Dit veronderstelt een ondubbelzinnige **beleidskeuze** in het bestuursakkoord **voor de diverse samenleving** die naar de bevolking gecommuniceerd wordt als sterkte. Interculturele initiatieven zoals 't winkelend Noord worden gestimuleerd.*

*Het toekomstig beleid focust zich niet op het wegwerken van de zwaktes van de etnische middenstand, maar grijpt het potentieel van exotische winkelassen als marketingproduct aan (brandingstrategie). Het marktaandeel van **goedkope winkelketens** wordt niet als imagoverlagend beschouwd maar **als een troef** verkocht.*

2. Sociaal-artistieke projecten

Vaststelling

Naast de stedelijke acties, moeten er naar sociaal-economisch zwakkere groepen en wijken specifieke acties worden opgezet. De draaglast van de diversiteit is immers voor hen het grootste.

Om deze reden zet Samenlevingsopbouw Antwerpen stad sinds enkele jaren sociaalartistieke projecten op, waarbinnen we mensen met een diverse etnische en socio-economische afkomst samenbrengen. Op een positieve manier en met een artistieke insteek, worden er nieuwe sociale netwerken gecreëerd. Bewoners overstijgen het wij-zij denken en er worden nieuwe bruggen geslagen.

De Vlaamse overheid voert reeds enkele jaren een erkenningsbeleid sociaalartistieke projecten. De middelen gaan echter overwegend naar organisaties uit het artistieke veld. Organisaties die vertrekken vanuit een sterke sociale inslag (Samenlevingsopbouw Antwerpen stad, APGA, Recht-op), geraken moeilijk aan structurele, Vlaamse middelen. De projecten draaien daardoor op kortlopende projectsubsidies waardoor de resultaten niet voldoende verzilverd worden. Wij zien hier een rol weggelegd voor de lokale overheid.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor een structurele uitbouw van het **sociaalartistieke spoor binnen het cultuurbeleid** van de stad. Organisaties met een sociale insteek, nemen hierin een prominente plaats.*

*Sociaalartistieke projecten gedijen het best in een lokale socio-culturele infrastructuur, dicht bij de mensen. Bovendien verhogen we op deze manier de betrokkenheid bij de buurt. We pleiten er dan ook voor om **vergeten socio-culturele gebouwen** - naar voorbeeld van De Roma en ons project "GE KUNsT" in De Capri (oud cinemagebouw op de Herentalsebaan) - open te stellen **als atelier of tentoonstellingsruimte** voor sociaalartistieke projecten.*

3. Sociaal-cultureel verenigingsleven voor allochtonen

Vaststelling

Het wij-zij denken bestaat ook binnen politieke en maatschappelijke structuren. Gelijk gezinden zullen elkaar blijven opzoeken over alle sociale klassen en etnieën heen. Dit ideologisch bestrijden heeft geen zin. De uitdaging hier ligt hem in het benutten en waar nodig versterken van homogene clubs (bonding) - zoals verenigingen waar armen het woord nemen, zelforganisaties van allochtonen - vanuit een beleid dat zich richt op het slaan van bruggen (bridging).

Eén van de kerntaken van socio-culturele verenigingen is het emancipatorisch werken. Denken we maar aan de realisaties van de werknemers- of vrouwenverenigingen in een nog niet zo'n verleden. Ook allochtone verenigingen vervullen een belangrijke rol m.b.t. identiteitsvorming en emancipatie.

Allochtone verenigingen worden net zoals autochtone organisaties vandaag structureel gesubsidieerd op basis van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk van 4 april 2003. Het belang van de verenigingen overstijgt echter het beleidsdomein van minister Anciaux. Ze zijn spreekbuis en gesprekspartner geworden in het brede integratiedebat. De verenigingen fungeren als belangrijk tussenmedium naar de allochtone gemeenschap in Vlaanderen.

Aanbeveling

*Allochtone verenigingen moeten enerzijds **voldoende ruimte** krijgen om als vereniging op zich en naar eigen doelen (sport, cultureel, gemeenschapsvormend, enz) te kunnen functioneren.*

*Anderzijds moet hun rol als **bemiddelaar en spreekbuis van de allochtone gemeenschap** erkend en ondersteund worden, zowel financieel als methodisch. De allochtone gemeenschap moet aangemoedigd worden om zich te verenigen, zich te engageren en hun stem te laten horen.*

***Ondersteuning van democratische kanalen en structuren** is belangrijk om ongenoegen langs allochtone kant te uiten. De aanpak van AEL destijds heeft een averechts effect gehad. De overlegraad in huidige samenstelling is hiervoor niet het juiste kanaal.*

*Het credo voor het ondersteuningsbeleid voor etnisch culturele minderheden is "**apart waar nodig, samen waar mogelijk**". Het is goed dat het ondersteuningsbeleid zwakkere groepen ondersteunt in de functie van belangenbehartiger. De finaliteit van het ondersteuningsbeleid moet echter verder gaan, namelijk dialoog en onderhandeling met andere groepen en met beleidsmakers stimuleren.*

4. Overlegfora

Vaststelling

Overlegfora in de stad zijn te zeer een witte, middenklas aangelegenheid. Niettegenstaande het om onderwerpen gaat die iedereen in de stad aangaan. We denken hierbij aan de cultuurraad, de sportraad, de seniorenraad, de jeugdraad, ...

Aanbeveling

De bestaande **overlegfora** dienen **representatiever** te worden. Hiervoor zijn extra inspanningen nodig naar maatschappelijk kwetsbare en allochtone bevolkingsgroepen toe.

3.2. SEGMENTERING TEGENGAAN DOOR GELEGENHEDEN VOOR ONTMOETING TE STIMULEREN EN TE BENUTTEN

1. Beleid rond sociale cohesie

Vaststelling

Segregatie is een feit.

De cocktail van diversiteit inzake bestaans(on)zekerheid, leef- en wooncultuur, etnische herkomst en generaties is niet enkel een kans voor de stad, het leidt ook tot wrijvingen. In de minst draagkrachtige wijken hebben bewoners geen mogelijkheid om zich af te sluiten voor elkaar, ze zitten te dicht op elkaar. Dit lijdt automatisch tot spanningen.

Daarom is het belangrijk dat de stad net in deze wijken ontmoetingsgelegenheden creëert en faciliteert.

Aanbeveling

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad steunt stad Antwerpen in de toegenomen belangstelling voor sociale cohesie en de ontmoetingskansen die ze creëert in de meest kwetsbare wijken.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit ervoor de **beleidsadviezen** zoals geformuleerd tijdens de ronde tafels rond ontmoetingskansen in de stad, om te zetten **in beleidsacties**.

Er zijn veel actoren actief in de wijken waar we werken. Om meer kracht te halen uit de huidige initiatieven pleit Samenlevingsopbouw Antwerpen stad voor meer **afstemming en onderling overleg**. De verschillende actoren moeten op wijkniveau de kans krijgen hun expertise bij elkaar te leggen en elkaar te versterken. Cross-sectorieel werken bevordert duurzame resultaten.

Het bijeen brengen van mensen om elkaar te ontmoeten is in eerste instantie een kerntaak van het verenigingsleven. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vindt het belangrijk dat sociale cohesie en **ontmoeting in functie** staan **van** het tegengaan van polarisering, verrechtsing, verzuring en fundamentalisme. Ook het stedelijk beleid moet deze finaliteit nastreven.

Met het oog op deze finaliteit moeten de **ontmoetingsplekken van de stad laagdrempelig** zijn om een zo ruim mogelijke diversiteit - op alle mogelijke vlakken - aan inwoners van Antwerpen te kunnen bereiken.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit ervoor om projecten te blijven verder zetten die werken aan het **interculturaliseren van de ontmoetingscentra** van stad en OCMW.

2. Buurtwerk van Samenlevingsopbouw Antwerpen stad als experimenteerruimte

Vaststelling

Buurgericht werken, ontmoetingskansen, gemeenschapsvorming, actief burgerschap of competentiebenadering, allemaal termen die de laatste jaren aan belang winnen. Het is duidelijk dat Samenlevingsopbouw Antwerpen stad niet langer de enige actor is die rond deze thema's actief is.

De buurthuizen blijven een belangrijke ontmoetingsplek in de wijken. Toch is het duidelijk dat voorzieningen van de stad en het OCMW kwalitatief beter uitgerust zijn. Via allerlei projecten is er een groeiende aandacht voor de toegankelijkheid en de interculturele werking van dit aanbod.

Ook bij onze belendende sectoren stellen we een groeiende concentratie op stadswijken vast. Het vormingswerk en de culturele sector zoeken samenwerking met het buurt - en opbouwwerk. Ook het Algemeen Welzijnswerk wil naast haar Centraal Onthaal, buurtgericht onthaal uitbouwen o.m. via het ModeM project.

Omwille van de kwalitatieve versterking van stedelijke en particuliere partners op het terrein, vervagen de klassieke functies van het Buurtwerk. Wij juichen dit toe omdat Samenlevingsopbouw Antwerpen stad zich hierdoor meer kan richten op nieuwe maatschappelijke uitdagingen.

Op vlak van 'Gemeenschapsontwikkeling', 'samenleven in diversiteit' en 'ervaringsgerichte vorming' ligt er een belangrijke rol weggelegd voor het Buurtwerk. Op deze terreinen kunnen we complementair zijn aan de stedelijke en andere particuliere initiatieven.

Het Buurtwerk heeft door de jaren heen een ruim en gevarieerd netwerk van bewoners gecreëerd. Dit netwerk en de kennis van de bewoners en van de stadswijken zijn het kapitaal van het Buurtwerk. De stad kan hier op inspelen.

Samenleven in diversiteit lukt naarmate mensen er in slagen om zelf oplossingen te vinden voor de dagelijkse problemen in de interculturele leefomgeving. Mensen verwachten teveel heil van de overheid. De overheid positioneert zich te vaak als een manager die zijn burgers benadert als klanten van haar bedrijfseenheden. Deze klantverhouding maakt dat mensen zich nauwelijks betrokken voelen op de samenleving en op de directe leefomgeving.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad stimuleert bewoners om zelf de handen uit de mouwen te steken. We spreken hen aan op hun capaciteiten. Het is belangrijk dat een stedelijk beleid het sociale kapitaal in de wijk benut en inzet binnen campagnes, acties en projecten.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor een **structurele erkenning van het buurtwerk** én voor het verder zetten van de convenant voor het opnemen van 3 rollen:*

- Buurtwerk als labo: het uitbouwen van een permanente voorziening als experimenteerruimte. Bewoners kunnen er verschillende rollen oefenen en leren op die manier met diversiteit om te gaan. Vrijwilligers spelen hier een prominente rol.*
- Buurtwerk als motor van actief burgerschap: versterken van de competenties van bewoners om zelf initiatieven op te zetten rond leefbaarheid, samenleven, enz.*
- Buurtbewoners opleiden en ondersteunen bij het bemiddelen in conflicten.*

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vraagt de stedelijke overheid om op **Vlaams niveau** (de bevoegde minister en de commissie welzijn) te pleiten voor een structurele erkenning van het buurtwerk.*

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad wil samen met Levanto, de stad en het OCMW uitzoeken of laaggeschoolde bewoners ingezet kunnen worden in een **werkervaringsproject** binnen de buurtwerken.*

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad wil zijn expertise inzetten zodat de ontmoetingsgelegenheden van de stad ook een leerschool kunnen zijn om overeenkomsten en gezamenlijke belangen te leren zien (een nieuwe 'wij' te ontwikkelen) en om te leren onderhandelen over reëel bestaande verschillen.

3. Vrijwilligerswerk werkt!

Vaststelling

Vrijwilligerswerk is een grote troef, willen we diversiteit als spanningsveld ombuigen naar diversiteit als rijkdom. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad activeert bewoners en moedigt hen aan zich in te zetten voor hun leefomgeving. Deze inzet is van onschatbare waarde. Het is niet omdat we de precieze waarde van vrijwilligerswerk niet kunnen schatten, dat het moeten onderschatten. Erkenning, waardering, ondersteuning en vorming zijn belangrijk om vrijwilligers blijvend te motiveren.

Sinds augustus 2006 is er een nieuwe wet omtrent de rechten en plichten van de vrijwilliger. Voor vele feitelijke verenigingen, buurtorganisaties, zelforganisaties, ... is het allemaal moeilijk te volgen. Ondersteuning op maat is hierbij nodig. Een van de nieuwe bepalingen is dat verenigingen vanaf januari 2007 verplicht zijn een verzekering af te sluiten voor hun vrijwilligers. Verschillende bewonersgroepen en zelforganisaties vallen onder deze wetgeving, maar zijn niet kapitaalkrachtig genoeg om de gewenste verzekering af te sluiten.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit voor een **erkenning** van het **vrijwilligerswerk** in het nieuwe bestuursakkoord.*

*Het is volgens Samenlevingsopbouw Antwerpen stad een taak van de armoede cel, de Dienst Integratie en de Dienst Wijkwerking van de stad om **rekening te houden met de eisen rond de verzekeringen** binnen het subsidiebeleid.*

Vaststelling

Ook binnen de sociale huisvesting heeft vrijwilligerswerk een positieve invloed heeft op de leefbaarheid. We durven bovendien te stellen dat het vrijwillig engagement van bewoners, de sociale cohesie binnen een complex bevordert.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit ervoor dat de **sociale huisvestingsmaatschappijen** een eenvormig **beleid rond vrijwilligerswerk** uitwerken. Zij nemen hun deel van de ondersteuning en de wettelijke omkadering (verzekering, etc.) op zich. Zij sluiten een convenant af met de stad en Samenlevingsopbouw Antwerpen stad mbt het rekruteren, ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers.*

Omdat 'actief zijn' niet enkel met werken te maken heeft, is het goed dat het lokale beleid (stad en OCMW) bewoners stimuleert om zich in te zetten als vrijwilliger.

3.3. ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN OM BURGERS TE LATEN ONDERHANDELEN OVER REËEL BESTAANDE VERSCHILLEN

Diversiteit leidt tenslotte ook tot conflicten. Problemen ten gevolge van armoede en allochtone afkomst komen in achtergestelde buurten vaak tezamen voor. Structurele achterstelling van allochtone jongeren, racisme, verrechtsing en de gevolgen van mondiale polarisering liggen mee aan de basis van lokale overlast en criminaliteit.

De overlevingsstrategieën van de zwakste groepen in de samenleving overschrijden soms het wettelijk kader. Tegenover criminaliteit en overlast moet een veiligheidsbeleid staan dat uitgaat van het principe dat de wet gelijk is voor iedereen, ongeacht de herkomst.

Repressie en sancties behoren niet tot onze kerntaken. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad ziet wel een belangrijke rol weggelegd in de schemerzone tussen het sociaal beleid en veiligheid. We kiezen voor een overlegmodel. Wij werken preventief aan het beheersbaar maken van samenlevingsconflicten. We ondersteunen bewoners in hun competentie om te onderhandelen, te bemiddelen en –indien nodig - in te grijpen. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad werkt op het versterken van **solidariteit tussen de concurrerende groepen** van zij die niets te verliezen hebben en zij die het weinige dat ze hebben niet willen verliezen. We spelen een bemiddelende rol en geven duidelijke signalen door naar de stad wat betreft de uitsluitingsmechanismen het racisme.

Ook van diversiteit als spanningsveld moet de stad werk maken. Het is niet altijd even makkelijk om samen te leven en waar nodig moet de stad kansen ontwikkelen om hierover met elkaar te onderhandelen.

1. Algemeen

*Het veiligheidsdiscours is in de huidige conjunctuur dominant aanwezig. We stellen dat het **sociaal beleid** van de stad **meer aandacht** moet hebben **voor de veiligheidsproblematiek**. Vanuit het sociaal beleid, woonbeleid en veiligheidsbeleid moeten campagnes (buurtoezicht, opsinjoren...) en acties ter bestrijding van overlast (sluikstort...) volgehouden worden. De genomen maatregelen moeten een aantoonbaar effect hebben op de overlast.*

*Wil de stad hier een gepast antwoord op bieden, dan is het van belang dat de **Cel armoede en Dienst Integratie Antwerpen** een **meer gezamenlijk beleid** voeren.*

2. Buurtwerk als experimenteeruimte om te leren omgaan met conflictmaterie

Vaststelling

Buurtwerk is niet enkel een belangrijk instrument om bewoners op een positieve manier met elkaar om te gaan. Samen dingen doen is uiteraard belangrijk. Maar samen leren om conflicten bespreekbaar te maken én aan te pakken is dit evenzeer.

Aanbeveling

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vraagt aan het beleid om in de conventen buurtwerk middelen vrij te maken om buurtbewoners op te leiden en te ondersteunen bij het bemiddelen in conflicten.

3. Buurtvaderproject 'Samen op Straat'

Vaststelling

In verschillende wijken in de stad zorgen groepjes jongeren voor overlast in straten en op pleinen. Buurtbewoners hebben hier last van en wijzen vaak naar de ouders die hun kinderen niet 'fatsoenlijk' hebben opgevoed. Vele allochtone ouders weten zich echter geen raad met het gedrag van hun pubers en hebben dringende nood aan opvoedingsondersteuning.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad biedt in drie wijken een antwoord op dit probleem d.m.v. het project Samen op Straat, in conventen met de stad Antwerpen. Het onderscheidt zich van het 'klassieke' jeugdwerk door het intergenerationele en inclusieve karakter.

Aanbeveling

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad werkte voor dit project een financiële overeenkomst uit met de Dienst Integrale Veiligheid van de Stad Antwerpen. Samen op Straat werkt echter voornamelijk preventief, op de oorzaken van de overlast. Gezien de doelstelling van het project en het meer permanente karakter zijn wij van mening dat “**Samen op Straat**” beter thuis hoort **onder regie van de Dienst Sociale Zaken**.*

*Samenlevingsopbouw Antwerpen stad pleit ervoor om het project Samen Op Straat verder te ondersteunen en uit te breiden naar **nieuwe wijken**.*

4. TOT SLOT

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad heeft alle belang bij een degelijk lokaal sociaal beleid. Dit is de enige manier om aan structurele oplossingen voor achterstellingproblemen te werken. Dit beleid moet integraal en inclusief zijn. Samenlevingsproblemen pak je niet aan door achterstelling weg te werken. Omgekeerd pak je de achterstellingsproblematiek niet aan door de samenlevingsconflicten weg te werken. Een sociaal beleid werkt op de twee poten tegelijk. Samenlevingsopbouw Antwerpen stad heeft haar meerjarenplan rond dit tweeluik uitgebouwd én is daardoor de ideale partner voor stad Antwerpen om een sociaal beleid mee vorm te geven.

We passen ons dus zonder enig probleem in binnen een stedelijk beleid, uiteraard vanuit een kritische autonome positie en binnen de marges van het decreet op maatschappelijk opbouwwerk.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad positioneert zich niet louter als uitvoerder/ onderaannemer. We willen met de stad, het OCMW, de sociale huisvestingsmaatschappijen, e.a. onderhandelen over het kader waarbinnen we samenwerken.

Structurele oplossingen bekom je niet alleen. We werken in een ruim netwerk van particuliere en stedelijke actoren. Van daaruit zetten we samenwerkingsprojecten op en nemen we bestuursfuncties op binnen andere organisaties.

Vanuit de vinger aan de pols komen we op voor kwetsbare bewoners. Deze signaalfunctie blijven we opnemen.

5. CONTACTGEGEVENS

Wens je meer informatie over deze beleidsaanbevelingen of wil je samen met ons dieper ingaan op bepaalde elementen? Neem dan contact op met ons.

Luk Groffy, algemeen coördinator

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw
Breughelstraat 31-33 | 2018 Antwerpen
tel. 03 609 52 01 | gsm 0486 88 72 82 | fax 03 326 11 15
luk.groffy@samenlevingsopbouw.be
www.samenlevingsopbouw.be (doorklikken naar Antwerpen stad)